

Onlangs wees de Hoge raad een arrest over de ‘redelijke termijn’ (art. 6 lid 1 EVRM) waarbinnen een strafzaak moet worden afgerond.¹ Het OM kan bij elke termijnoverschrijding vervolgen, en dat betekent onder meer een verslechterde procespositie van de verdachte.

Herijking ‘redelijke termijn’ ondermijnt rechtspositie verdachte

Robert Malewicz

redactielid en advocaat te Amsterdam

Voorheen leidde schending van de redelijke termijn tot één van de volgende drie reacties. Allereerst de niet-ontvankelijkheid van het OM, in uitzonderlijke gevallen; voorts een behoorlijke strafvermindering, vooral bij geldboetes; ten slotte kon de rechter bepalen dat er geen consequentie aan werd verbonden.

De belangrijkste wijziging die het arrest van 17 juni jl. bracht is dat de Hoge Raad de niet-ontvankelijkheid van het OM definitief uitsluit. Het OM blijft ontvankelijk in zijn vervolging. De Hoge Raad zoekt aansluiting bij de aanscherping van de verjaringsbepaling van art. 72 Sr, die volgens de Hoge raad voldoende bescherming biedt aan de verdachte.

Die redenering is weinig bevredigend en kan nare bijwerkingen krijgen. Bij elke strafrechtadvocaat hangt wel een zaak in de kast waarbij zowel het OM als de verdediging het er over eens zijn dat behandeling van de zaak door het tijdsverloop niet langer opportuun is. Niet-ontvankelijkheid is dan voor elke partij te billijken. De Hoge Raad dwingt lagere rechtscolleges na het arrest van 17 juni echter om ook die zaken inhoudelijk te behandelen. De tijdsbesparing bij de Hoge Raad, die niet langer gemotiveerd over niet-ontvankelijkheid hoeft te oor-

delen, zou de rechtbanken en hoven wel eens een veelvoud van die besparing aan tijd kunnen kosten.³

De tweede wijziging betreft de termijn voor inzending van de stukken naar de appèlinstantie. Voorheen was deze voor verdachten in voorlopige hechtenis gesteld op 8 maanden. Geen enkele verdachte begreep dat het inzenden van de stukken aan de appèlrechter 8 maanden mocht duren. De Hoge Raad ook niet en heeft de termijn verkort tot 6 maanden.

Strafvermindering

Ten derde heeft de Hoge Raad nieuwe uitgangspunten gegeven voor strafvermindering in geval van termijnoverschrijding bij oplegging van een vrijheidsstraf, werkstraf en geldboete:

* 5% strafvermindering bij een overschrijding van de redelijke termijn met zes maanden of minder;

* 10% strafvermindering bij een overschrijding met meer dan zes maanden doch niet meer dan twaalf maanden.⁴

Ook in ontnemingszaken wordt het in laatste feitelijke instantie vastgestelde ontnemingsbedrag op overeenkomstige wijze verminderd, maar in beginsel met niet meer dan € 5.000.⁵

3 Die tijdsbesparing lijkt mede redengevend te zijn voor deze uitspraak. De Hoge Raad bepaalde namelijk ook dat een klacht inzake de overschrijding van de redelijke termijn onbesproken wordt gelaten, indien de bestreden uitspraak opnieuw in feitelijke instantie moet worden afgedaan.

4 De schijf van 8%, en het handelen naar bevinden bij een overschrijding van meer dan 12 maanden, zijn vervallen.

5 Dit was 10% korting bij elke termijnoverschrijding.

Verder is de compensatie door de Hoge Raad aan een maximum gebonden. De omvang van de vermindering van straf bedraagt in de twee genoemde gevallen: * bij een gevangenisstraf of hechtenis niet méér dan de duur van de overschrijding van de redelijke termijn en in elk geval nooit meer dan zes maanden; * bij een taakstraf niet meer dan 25 uren; * bij een geldboete niet meer dan € 2.500.⁶

Ook stelt de Hoge Raad nu minimumeisen aan de strafoplegging. Bij een geheel voorwaardelijke straf is geen compensatie mogelijk, en evenmin bij onvoorwaardelijke straffen van minder dan: een maand gevangenisstraf of hechtenis, honderd uren taakstraf en € 1.000 boete.

Slechtere positie

Een snelle blik op de wijzigingen leidt tot de conclusie dat het OM bij elke termijnoverschrijding tot vervolging mag blijven overgaan. Dit brengt niet alleen een verhoging van de werklast bij feitelijke instanties mee, het zorgt ook voor een verslechtering van de procespositie van de verdachte. Niet alleen vanwege de beperktere mogelijkheden om de termijnoverschrijding te compenseren, maar probeer na 6 of 7 jaar na een veroordeling in eerste aanleg een strafzaak nog maar eens tot een goed einde te brengen bij hof en Hoge Raad.

1 Zie de uitspraak van 17 juni 2008 op www.rechtspraak.nl, LJN: BD2578.

2 Werkzaam bij Cleerdin & Hamer Advocaten

6 Bij gevangenisstraf of hechtenis gold er geen maximum en bij de andere sancties gold een korting van 10 % bij elke termijnoverschrijding.